

Cirkulärnr: 1993:3
Diariernr: 1993:0006
Handläggare: Göran Söderlöf
Avdsek: KEP Förh
Datum: 1993-01-05
Mottagare: Personalorganet
Rubrik: Arbetsdomstolens dom nr 124/92, som gällde skyldigheten för ett landsting att utge avtalade lönehöjningar enligt en lokal revisionsöverenskommelse med SHSTF utan hinder av ett beslut av Förhandlingsgruppen om avräkning från tillgängligt löneutrymme
Bilagor: ADs dom nr 124/92

Personalpolitik 1993-2:01 Nyckelord: AD

Arbetsdomstolens dom nr 124/92, som gällde skyldigheten för ett landsting att utge avtalade lönehöjningar enligt en lokal revisionsöverenskommelse med SHSTF utan hinder av ett beslut av Förhandlingsgruppen om avräkning från tillgängligt löneutrymme

Arbetsdomstolens dom nr 124/92 bilägges (bilaga 1).

BAKGRUND

I den överenskommelse om lön och allmänna anställningsvillkor m m - ÖLA 91 - som träffades med arbetstagarorganisationerna på tjänstemannaområdet för perioden den 1 januari 1991 - 31 mars 1993 ingick i § 2 ett komplement som hänvisade till den s k Rehnberggruppens - sedermera benämnd Förhandlingsgruppen - skrivelse "Stabiliseringsavtal" 1990-12-20.

I mom 12 i komplementet finns en bestämmelse med lydelsen "Om FHG enligt bestämmelserna om kontrollstationer föreskriver justering av gällande avtal skall parterna uppta förhandling med anledning därav".

Mellan flera landsting och kommuner samt lokala arbetstagarorganisationer träffades i början av 1992 lönerevisionsavtal. Så skedde också mellan Jönköpings läns landsting och SHSTF. Mellan dessa parter träffades en sådan överenskommelse den 5 februari 1992.

Den 6 april 1992 beslöt sedan FHG med tillämpning av bestämmelserna i avsnittet D i stabiliseringsavtalet att en avräkning skulle göras från löneutrymmet för TCO-förbundens avtalsområde med 0,4 %.

Twist uppstod mellan landstinget och SHSTF angående revisionsöverenskommelsen. I tvisten ansåg landstinget att man inte var skyldig att utge de lönebelopp som överenskommit förrän centrala förhandlingar fullföljts med anledning av FHG:s avräkningsbeslut. SHSTF menade att den lokala överenskommelsen var bindande för landstinget och att landstinget därför var skyldigt att betala ut lönebeloppen.

Överenskommelse träffades inte heller centralt med SHSTF, SKTF och SALF hur avräkningen skulle verkställas. Med övriga arbetstagarorganisationer uppnåddes dock överenskommelse om detta.

Såväl lokala som centrala tvisteförhandlingar fördes därefter utan att parterna kunde enas. Vid de centrala tvisteförhandlingarna, som också omfattade motsvarande tvist avseende ett antal kommuner och landsting, enades parterna om att dels föra tvisten angående Jönköpings läns landsting till rättslig prövning och ajournera övriga tvisteförhandlingar dels att lösningen av Jönköpingstvist skulle vara prejudicerande för övriga tvister i samma fråga.

ARBETSDOMSTOLEN

Arbetsdomstolen, som fick analysera och värdera ett omfattande utredningsmaterial, gjorde sammanfattningsvis följande bedömning.

Av vad som förekom under 1991 års avtalsrörelse rörande FHG:s förslag till stabiliseringsavtal och kontrollstationsförfarandet talade enligt domstolens uppfattning inte för arbetsgivarvidans uppfattning att parterna kommit fram till någon gemensam avsikt av den innebörden att FHG-rekommendationen eller dess väsentliga innehåll skulle tillföras ÖLA 91 som avtalsinnehåll.

Inte heller framkom det i målet, enligt domskälen, att parterna varit inne på att förhandlingsskyldigheten enligt den omtvistade bestämmelsen i § 2 mom 12 andra stycket ÖLA 91 skulle ha någon annan innebörd än vad som följde direkt av ordalydelsen. Någon annan skyldighet än att "uppta förhandling" med den betydelse detta begrepp har inom arbetsrätten, dvs inställa sig till förhandlingssammanträde och i förekommande fall lägga fram förslag till lösning av tvistefrågan, rymde inte bestämmelsen.

Inte heller hade det, enligt domstolen, framkommit att parterna diskuterat att det kontrollstationsförfarande som FHG skulle komma att tillämpa kunde få sådana konsekvenser för avtalsområdet som inte kommit till uttryck i den mellan parterna gällande avtalstexten. Domstolen pekade också på att avtalstexten i övrigt i ÖLA 91 var utformad på ett sätt som starkt talade emot att innehållet i FHG:s förslag till stabiliseringsavtal blivit gällande i de delar som inte direkt angavs i § 2 i ÖLA 91.

I anslutning till sin analys av förhandlingsregeln i § 2 mom 12 i ÖLA 91 fogade domstolen också den anmärkningen att anvisningarna från arbetsgivarförbunden till kommunerna och landstingen rörande 1992 års revisionsförhandlingar gav det intrycket att arbetsgivarvidan ansåg det vara obehövt med någon bindande reglering rörande avräkningsfrågan och kontrollstationsförfarande. Detta gav också stöd, menade domstolen, för att den tvistiga bestämmelsen inte avsåg något annat än en ren förhandlingsskyldighet.

Arbetsdomstolens prövning utmynnade alltså i konstaterandet att § 2 mom 12 andra stycket ÖLA 91 endast innefattade en skyldighet att förhandla med anledning av FHG:s avräkningsbeslut. SHSTF hade också fullgjort denna förhandlingsskyldighet. Detta innebar att lönebestämmelserna i såväl det centrala som lokala löneavtalet skulle gälla utan inverkan av FHG:s beslut. I sin tur följde av detta att revisionsöverenskommelsen i landstinget var gällande enligt sin lydelse.

Arbetsdomstolen biföll på ovan redovisade skäl SHSTF:s fastställelseyrkande och dömde också ut ett skadestånd om 50 000 kronor.

KOMMENTAR

AD:s dom är ett traditionellt exempel på avgörande i kollektivavtalsstolkningstvister. Kan man inte - som i det aktuella målet - fastställa en gemensam partsavsikt får man söka sig fram på andra vägar. Avtalsbestämmelsers ordalydelse får i sådana lägen stor betydelse. I det här målet pekade ordalydelsen av den tvistiga bestämmelsen till klar förmån för arbetstagarpartens uppfattning. Arbetsgivarvidans motbevisning var inte tillräcklig för att kullkasta en strikt ordalydelsestolkning. Till saken hörde också att det var arbetsgivarparterna som formulerat den aktuella avtalsbestämmelsen.

Vidare bör påpekas att AD kommit till i huvudsak samma slutsats i en tvist mellan Statens Arbetsgivarverk och arbetstagarorganisationerna på det statligt lönerulerade avtalsområdet (AD:s dom nr 106/92).

Avgörandet visar på vikten att i komplicerade förhandlingsfrågor vara tydlig när man formulerar avtalstexter och att man också för sina motparter i förekommande fall noga förklarar och förtydligar avsnitt av sådan karaktär.

Eftersom de centrala parterna varit överens om att domen skall ha prejudicerande verkan får den alltså betydelse för andra landsting och kommuner. Svenska Kommunförbundet har i särskild ordning informerat om hur löne- och skadeståndsfrågorna bör hanteras med anledning av domen.

Frågor angående innehållet i detta cirkulär besvaras av samtliga handläggare på förhandlingssektionen.

SVENSKA KOMMUNFÖRBUNDET
Kommunalekonomi och Personalpolitik
Förhandlingssektionen

Markus Gustafsson

Göran Söderlöf